

УДК: 616.83:364.4] (082)

*В.Ю. Мартинюк, О.А. Майструк***П'ЯТИРІЧНИЙ ДОСВІД РОБОТИ ЗА МОДЕЛЛЮ РЕАБІЛІТАЦІЇ «ТАНДЕМ» В УКРАЇНСЬКОМУ МЕДИЧНОМУ ЦЕНТРІ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ З ОРГАНІЧНИМ УРАЖЕННЯМ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ**

Український медичний центр реабілітації дітей з органічним ураженням нервової системи

Ключові слова: модель реабілітації, діти, органічне ураження нервової системи

В Українському медичному центрі реабілітації дітей з органічним ураженням нервової системи МОЗ України започаткована модель реабілітації «Тандем - партнерство», «дитина-сім'я-фахівець», яка Все-світньою організацією охорони здоров'я визнана однією з найбільш пріоритетних концепцій реабілітації дітей. Основна тенденція цієї моделі полягає в інтегральному об'єднанні зусиль фахівців медичного та соціально-педагогічного напрямків реабілітації.

Реалізація моделі «Тандем» визначається в функціонально-системному підході до реабілітації з урахуванням індивідуальних особливостей, рівня розвитку або ураження нервової системи у дитини.

Етапи реабілітації інтегруються між фахівцями залежно від індивідуальної реабілітаційної програми.

Виділені 4 основні функціональні системи, які підлягають комплексній корекції:

1) функціональна система моторики (від первинного рефлекторного рухового акту до усвідомленої психомоторної дії);

2) функціональна система сенсорики (від чутливості і елементарних відчуттів до сприйняття світу і соціальної перцепції);

3) функціональна система пізнавальної сфери і мови (від пізнання сфери предметного світу і елементарних мовних сигналів до формування пізнавальної діяльності та мови);

4) функціональна система емоційно-комунікативної сфери і мотивацій (від елементарних емоційно-комунікативних реакцій до формування мотиваційної сфери і способів адаптації особистості у соціальному середовищі).

Етапність реабілітації в межах функціональних систем проводиться усіма фахівцями Центру у співдружності з батьками, яких навчають прийомам відновлення функцій нервової системи і психіки дитини.

Український медичний центр реабілітації дітей з органічним ураженням нервової системи МОЗ є спеціалізованою медичною установою, де одночасно проводиться реабілітаційне лікування (в термінів часу 4 тижні) та консультативно-діагностична допомога.

Протягом 2003 року в Центрі здійснено 62582 відвідувань фахівців (лікарі, психологи, логопеди, спеціальні педагоги), включаючи допоміжні кабінети з них до 1-го року - 23,95% дітей, з 1-го до 3-х років - 34,77%, з 3-х до 5-ти років - 15,91%, з 5-ти до 7 років - 8,59%, з 7 до 10 років - 6,74%, з 10 до 12 років - 3,79%, старші 12 років - 6,25%.

За роки існування Центру з 1996р. в Центрі проконсультовано понад 15 тисяч дітей - з них 56,7% киян, 43,3% іногородніх.

На першому місці по кількості консультативних відвідувань є діти хворі на церебральний параліч, на другому - діти з синдромами відновного періоду (період немовляти) внаслідок перенесеної патології нервової системи в пре- та перинатальному періоді, на третьому - діти хворі на епілепсію. Переважають діти раннього віку, що дозволяє отримати високі показники з попередження формування органічного ураження нервової системи.

Щорічно в Центрі проводиться по десять курсів реабілітації. Повний курс реабілітаційного лікування пройшли понад 4 тисячі дітей з різних регіонів України. Для кожної дитини попередньо розробляється індивідуальна реабілітаційна програма. На консилиумах, які проводяться фахівцями з медичної та соціально-педагогічної реабілітації розбираються усі реабілітаційні хворі. Усі складні випадки в плані діагностики та підбору методик реабілітації розглядаються на консилиумах фахівців Центру з залученням лікарів спеціалізованих відділень дитячої клінічної лікарні №1 м.Києва та Української дитячої спеціалізованої лікарні «Охматдит».

В супровід означеної моделі «Тандем - партнерство», «дитина - сім'я - фахівець» запроваджено сумісний огляд для первинних реабілітаційних хворих неврологом і психологом. Після закінчення курсу дітям рекомендується курс санаторно-курортного лікування в Українському центрі санаторно-курортної реабілітації «Хаджибей», дитячих санаторіях МОЗ України «Батьківщина», «Іскра», МОЗ АР Крим «Чайка» м. Євпаторія. Євпаторійському цент-

ральному дитячому клінічному санаторії МО України, та інших. Рекомендована консультація в Інституті проблем медичної реабілітації м.Трускавець Львівської області.

Працівниками Центру сумісно з Центром медичної статистики МОЗ підготовлена медична документація для реабілітаційних центрів: медична карта реабілітаційного хворого форма №500/о, тест-карта оцінки фізичного та нервово-психічного розвитку дитини першого року життя, форма №500-2/о; тест-карта оцінки фізичного та нервово-психічного розвитку дитини на 2-3 році життя, форма №500-3/о; карта реєстрації рухових порушень у дітей першого року життя, форма №500-4/о; карта мовленнєвого розвитку дитини з вадами мовлення, форма №500-5/о; індивідуальна карта педагогічного обстеження дитини, форма №500-6/о; статистична карта хворого, який вибув із центру реабілітації, форма №500-7/о; інструкції щодо заповнення цієї документації. Розробляються критерії ефективності медичної (тести на тонку моторику, грубу моторику, тонусні порушення інш.) та соціально-педагогічної реабілітації.

У Центрі двічі на місяць, при поступленні і при виписці, проводяться об'єднані збори батьків з фахівцями Центру з метою розширеної інформації про напрямки реабілітаційної роботи, участі батьків у цій роботі та врахування їх запитів, а також сумісний аналіз ефективності реабілітації; групові та індивідуальні лекції та співбесіди психологів за напрямка-

ми індивідуальної програми реабілітації та проблем батьків. Впроваджена «Індивідуальна інтеграційна картка реабілітації» для заповнення батьками (запис порад та завдань фахівців щодо їхньої дитини). Розробляється методична література для батьків.

Ведеться анонімне анкетування батьків, які перебували в Центрі на курсах реабілітації. Аналіз анкет засвідчив про наявний ефект реабілітації у 91% хворих.

На базі Центру на курсах інформації і стажування за затвердженими МОЗ України навчальними планами підготовлено 426 фахівців різного профілю: дитячі неврологи, нейрофізіологи, дитячі психіатри, керівники реабілітаційних центрів, нейроортопеди, логопеди, медичні психологи, спеціальні педагоги, інструктори лікувальної фізкультури.

За період з 1998р. в лікувально-профілактичних закладах МОЗ відкрито 61 Центр (відділення) медико-соціальної реабілітації дітей з органічним ураженням нервової системи.

Започаткована співпраця з Європейською Академією дитячої інвалідності, Російською Академією медико-соціальної реабілітації, Інститутом соціальної педіатрії і підліткової медицини при Людвіг-Максиміліан Університеті, Інститутом проблем медичної реабілітації.

Український медичний центр з 2003 р. є клінічною базою кафедри дитячої неврології та медико-соціальної реабілітації КМАПО ім.П.Л.Шупика.

В.Ю. Мартинюк, О.А. Майструк

П'ЯТИРІЧНИЙ ДОСВІД РОБОТИ ЗА МОДЕЛЛЮ РЕАБІЛІТАЦІЇ „ТАНДЕМ» В УКРАЇНСЬКОМУ МЕДИЧНОМУ ЦЕНТРІ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ З ОРГАНІЧНИМ УРАЖЕННЯМ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ

Український медичний центр реабілітації дітей з органічним ураженням нервової системи

В статті представлений п'ятирічний досвід роботи в Центрі за моделлю реабілітації «Тандем - партнерство», «дитина-сім'я-фахівець». Реабілітаційне лікування проведено понад 4 тисячам дітей з різних регіонів України. Показана ефективність моделі в реабілітації дітей з органічним ураженням нервової системи. (Журнал психіатрії та медичної психології. — 2004. — № 2 (12). — С.132-133)

V. Martynyuk, O. Maystruk

FIVE YEARS' EXPERIENCE OF WORK BY «TANDEM» – MODEL OF REHABILITATION IN UKRAINIAN MEDICAL REHABILITATION CENTER FOR CHILDREN WITH ORGANIC INJURING OF NERVOUS SYSTEM

Ukraine medical rehabilitation center for children with organic injuring of nervous system

The article contain information about five years' experience of work of the Center as model of rehabilitation – «Tandem-partnership», «child-family-specialist». The work exhibit efficacy of rehabilitation of children with organic injuring of Nervous System. (The Journal of Psychiatry and Medical Psychology. — 2004. — № 2 (12). — P.132-133)

Поступила в редакцію 18.05.2004